

Si tales ruant in infernum, sibi, & malitiae suae, id debent adscribere; si enim voluissent ab injuria disistere, occisi non fuissent.

Ad confirm. iterum neg. conf. Non praeripitur bonum temporale vitae aeternae furis: sed tantum defenditur ab injuria, quod lex charitatis non prohibet; cum talis fur relinquo, vel reddendo ablata, possit facile se morti eripere, adeoque non sit in extrema necessitate. Er utique, si fur fugiens relinqueret iterum post se, quae abstulit, non posset amplius occidi.

246. Ob. 2. contra 2. conclus. Si quis potest pro defensione, vel recuperatione bonorum temporalium, occidere alterum, poterit etiam occidere furem propter unum aureum: sed hoc non licet: ergo. prob. mi. est propositio 31. damnata ab Innocentio XI. Regulariter occidere possunt furem pro conservatione unius aurei: ergo. Resp. neg. ma. Ut possit fur occidi, debent esse bona temporalia magni momenti, vel pretii, respectu patientis damnum; qualis momenti regulariter non est aureus; neque enim per bonum magni momenti hic tantum intelligitur materia gravis in genere furti, sed debet esse multo gravior.

Quantum autem sufficiat, debet desumi ex iudicio prudentum, penitatis omnibus circumstantiis. Cardenas in sua crisi in prop. damn. dissert. 21. c. 4. n. 89. putat, ad defensionem occisivam absolute sufficere quadringentos argenteos, seu hispanice *quarenta patacones*: summam autem minorem putat tantum sufficere respectu. Unde quidem fieri potest, ut pauper pro defensione unius aurei, sibi summam necessariam, possit licite occidere furem: at hoc non potest fieri regulariter.

247. Ob. 2. Si licet defendere, defensione occisiva, bona temporalia, etiam licet ita defendere ea, ad quae habemus jus inchoatum, vel spes: sed hoc est falsum: ergo. prob. ma. tale jus, vel spes potest esse quandoque magis aestimabilis, & majoris momenti, quam quadringenti argentei actu possessi: ergo. mi. probatione non eget; est enim damnata ab Innocentio XI. haec propositio 32. *Non solum licitum est, defendere defensione occisiva, qua actu possidemus, sed etiam, ad qua jus inchoatum habemus, & qua nos possessuros speramus.* Confir. Saltem licet defendere defensione occisiva jus ad rem, e.g. ad hereditatem, vel legatum; hoc enim jus saepe est longe magis aestimabile, quam quadringenti argentei, vel alia summa actu possessa, ob quam defendendam alius potest occidi: sed neque hoc licet: ergo. prob. mi. est iterum propositio 33. ab Innocentio XI. damnata: *Licitum est, tam heredi, quam legatario, contra iniuste impediendam, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in cathedram, vel praebendam, contra eorum possessionem iniuste impediendam:* ergo.

248. Resp. neg. ma. ad ejus probat. om. ant. neg. conf. Non sufficit magnitudo bo-

ni, ut aggressor propter illud defendendum possit occidi: sed debet esse certum, quod non superstit aliud medium, id bonum conservandi, vel recuperandi: atqui in isto casu non est certum, quod non superstit aliud medium; nam datur actu aliud medium ista conservandi, vel recuperandi, nempe via juris. Accedit, ut recte observat Illung *tr. 4. disp. 3. q. 2. n. 69.* quod haec licentia ita defendendi spem, vel jus inchoatum, aut etiam jus ad rem, esset contra bonum publicum; quia ferent innumeræ caedēs; eoque homines sapissime, execrati cupiditate boni acquirendi, judicarent, ob stare hunc, vel illum, suae spei, vel juri inchoato: quae homicidia essent aperte contra bonum publicum, cui debet cedere bonum privatum, etiam si in casu raro forte aliquis non posset aliis mediis juvari. Et, ut ait Cardenas *cit. dissert. 21. c. 5. n. 100.* res publica habet jus publicum contra tales sui ipsius, vel sui juris defensiones: jus autem publicum praevalet juri privato. Responso corroboratur ex eo, quod talis occisio puniatur a legibus, tam civilibus, quam canonicis, quibus non ita puniatur, qui furem cum moderamine inculpatae tutelae occidit: ergo talis occisio non est licita. Ad confirm. iterum neg. ma. & ratio responsionis patet ex modo dictis.

249. Ob. 3. contra 4. conclus. Officialis bellicus, provocatus ad duellum, videtur posse comparere, ne incurrat notam timiditatis, & sic perdat suum honorem: ergo haec conclusio non subsistit. ant. prob. talis, perdendo honorem, simul perdit suam dignitatem, & debet cedere officio, atque saepe cum uxore, & liberis redigitur in statum valde miserum; atqui ad haec perferenda non videtur obligatus: ergo videtur posse comparere. Resp. neg. ant. quod de facto communissime negatur, postquam Alexander VII. damnavit hanc propositionem 2. *Vir equestris, ad duellum provocatus, potest illud acceptare, ne similitudinis notam apud alios incurrat.*

Quia enim talis notam timiditatis tantum incurrit apud imprudentes, & male sentientes, non autem apud cordatos, & sapientes, non est ea nota curanda; alias licitum etiam erit, ad duellum provocare; quia etiam injuria, praesertim agnomine ignominioso affectus, si non injuriante ad duellum provocet, apud milites, haec in re pessime sentientes, notam timiditatis, & alia consequi solita mala, incurrit; nemo autem hueusque (ut ait Viva in prop. 2. ab Alexandro VII. damnatam n. 6.) somniavit, quod quis injuria affectus licite possit, alterum ad duellum provocare. Quin etiam licitum erit, vindictam cruciantem ab adversario expetere; nam etiam ulcionem non sumentes saepe, ut timidi, à mundi sectatoribus spernuntur. Pariter licet, se inebriare; quia sobrii saepe ridentur, & contemnantur.

250. Ratio autem negandi ant. est. Omne homicidium, privata autoritate factum

atum, extra casum justae defensionis, est illicitum: tale autem est homicidium in duello factum: ergo. prob. mi. tale homicidium non est defensio justa; quia non est necessaria; cum honor per se possit conservari, vel recuperari aliis mediis, e.g. via juris. Dixi per se; nam forte per accidens, ratione perverfa persuasionis militum, non semper potest conservari, vel recuperari honor, aut dignitas sine duello: at haec perverfa persuasio non justificat defensionem, factam acceptatione duelli; alias etiam justificaret provocationem ad duellum, ut dictum n. procedente: quin justificaret etiam vindictam proprie dictam, ut *ibidem* dictum.

251. Rursus à legislatoribus, scientibus perverfam illam militum persuasionem, & nascituram exinde privatis personis incommoda, tamen, rebus omnino rite ponderatis, statuta sunt leges, duellum gravissime prohibentes, & quidem, tanquam necessaria ad impediendas innumeræ caedēs, dissensiones, perturbaciones, ac inimicitias; adeoque tanquam ad bonum commune, & tranquillitatem publicam unice necessaria, addita à Tridentino poenâ excommunicationis latae sententiae, à civilibus vero legibus poenâ capitis: quae leges plane iustissimae sunt, adeoque in conscientia sub gravi obligant: ergo duellum omne, etiam pro illis circumstantiis, quae licet perbene scita, tamen non impedierunt legislatores, quo minus monomachiam prohiberent, illicitum est: debetque bonum privatum cedere publico: aequo privatus, etiam cum suo damno temporali, tenetur duello abstinere. Interim tamen potest vir equestris, vel bellicus officialis, ad notam timiditatis vitandam, publice dicere, se non timere adversarium suum, irurum vias suas, & contra aggressorem animosè se defensurum: potest quoque, si alter eum aggreditur, re ipsa se defendere, etiam defensione occisiva, cum moderamine tamen inculpatae tutelae.

252. Ob. 4. Potest e.g. maritus adventantem ex improviso adulterum, volentem thoro suo, & honori injuriam facere, obiecto gladio repellere, & defensione occisiva honorem suum tueri. 2. Potest vir equestris, vel bellicus officialis, volenti se percutere alapa, qua graviter honor talis viri laederetur, gladium objicere, & si aliter non possit alapam impedire, aggressorem interficere. 3. Licet etiam occidere aggressorem suae pudicitiae, seu raptorem honoris virginalis: ergo licet, honorem suum aliquando defensione occisiva tueri.

Resp. hos tres casus videri posse apud Cardenas in crisi in prop. damn. dissert. 21. c. 2. n. 4. n. 43. & seq. ubi docet, in his casibus licere contra injurias honori, non verbis tantum, sed factis illatas, se defendere, etiam defensione occisiva. Sed rectè addit, non agi in his casibus de servando solo honore; nam in primo casu potest quidem maritus objicere gladium adultero: at, si hic retrocedat, non potest eum licite occidere. Si autem adul-

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. II.

ter etiam ferrum stringat, tunc jam est simul defensio vitae, quam ademerit aggressor: In secundo casu idem contingit, ut patet consideranti. In tertio casu non solus honor, sed etiam ipsa pudicitia, aut virginitas, quae est ingens, & irreparabile bonum, periclitatur. Saepè etiam infruniti amatores minantur mortem puellis, nisi consentiant; & tunc etiam debet vita defendi; quia consentire non licet.

QUESTIO IV.

De Prima Rerum Divisione.

ARTICULUS I.

Quomodo, aut quo jure facta sit prima rerum Divisio.

253. AD totius disputationis de dominio complementum, spectat etiam quaedam de prima origine dominiorum particularium, seu de prima rerum divisione: quae, ut melius intelligatur, praemitto, quod quidem perfectius foret, si omnia haberentur communia, ut habebantur initio conditi orbis, quando DEUS cuique homini subiecit terras, & maria, quaeque in illis sunt: & de etiam habebantur initio nascentis Ecclesiae inter fideles Hierosolymis, sicut refertur *Act. 4. v. 32.* & adhuc habentur in religiosis communitatibus. Attamen ob numerum innumerabilem hominum, nolentium ad perfectionem adstringi, melius fuit res dividi, & particularibus appropriari, ut in haec bona externa (nam interna, fama, virtus &c. nunquam fuerunt communia) acquirerentur dominia particularia, cum exclusione aliorum.

Hanc divisionem juxta Gormaz de justitia n. 313. videtur innuere Scriptura *Gen. 10. v. 25.* dum ait: *Natique sunt Heber filii duo: nomen uni Phaleg; eoque in diebus ejus divisa sit terra:* quanquam non videatur negandum, etiam jam ante diluvium fuisse aliquam divisionem terrarum, & bonorum factam, praeside divisionis Adamo, uti post diluvium praeside Noëmo: an autem facta fuerit sortitione, an prima occupatione, an determinatione Adami, vel Noëmi, an alia ratione, profus incertum est.

254. Advertit tamen, & rectè Lugo de justitia disp. 6. sec. 1. n. 3. & seq. ante divisionem fuisse res ita communes, ut tamen essent propriae primò occupantis, prout modo sunt bona derelicta: item, quae quis proprio labore, vel arte sibi comparaverat, ejus manebant, e.g. si pinxisset imaginem, vel sculpsisset statuam. Sic idem auctor ait, greges ovium Abelis fuisse ei proprias. At verò fructus arborum, atque agrorum: item animalia, etiam mansuetata, (saltem nisi ista prius essent occupata) erant communia ut quilibet posset eis frui. Rursus res erant

tunc jure naturali ita communes, ut quisque licite eas possit sibi accipere; non tamen jus naturale præcipiebat, ut hæc bonorum communitas semper observaretur, sed eam tantum tandiu permittebat, donec ex justis causis res particularibus dominis legitime attribuerentur; unde hæc divisio injusta non fuit. Queritur jam quo jure sit facta.

255. Dico cum Gormaz de justit. disp. 6. sec. 1. n. 311. & communi apud Lugo de justit. disp. 6. sec. 1. n. 2. Divisio prima rerum facta est jure gentium. Prob. Non est facta ista divisio jure Divino positivo; quia nihil DEUS statuit circa hanc divisionem in tota Scriptura: nec etiam habetur ulla traditio de præcepto Divino circa eam: imò DEUS omnibus hominibus dedit terram, & subjecit volatilia cæli, & pisces maris, & animalia terræ. Neque est facta hæc divisio jure naturali; quia, ut dictum n. 26. jus proprietatis creatum, præsertim in bona externa, non habetur ex jure naturali.

Quin potius spectato tantum jure naturali omnia sunt communia; nec enim natura humana per se exigit hanc divisionem: imò in statu justitiæ originalis, si scilicet Adam non peccasset, fortè haud fieri debuisset ulla bonorum divisio; eoque in rerum omnium affluentia, & dominio passionum, non erant timenda illa incommoda, quæ modo orirentur, si omnia adhuc communia forent. Neque etiam hæc divisio facta est tantum jure positivo quocunque; sed tali jure positivo, ad quod statuendum impellebant rationes tam graves, tamque universales, ut omnibus gentibus afferrent moralem necessitatem, ita statuendi, seu faciendi dictam rerum divisionem: hoc autem est jus gentium, ut dictum n. 3. ergo hæc divisio rerum facta est jure gentium.

256. Rationes autem, suadentes hanc divisionem faciendam, erant. 1. Si omnia essent communia, facile omnia negligenterur: cessaret magna ex parte diligentia in excolendis agris, & arboribus, atque in procurandis vitæ humanæ necessariis; quia labor fuisset specialis, usus communis; paucissimi enim voluissent laborare, si non alium laboris fructum retulissent, nisi communem etiam non laborantibus rerum usum. 2. Timenda essent jurgia, & dissensiones frequentes, circa primam rerum occupationem; iræque potentiores impotentioribus omnia facile eriperent &c. quæ rationes omnibus gentibus fuere communes, & supposita tanta multitudine hominum, eorumque imperfecto, & sæpe à via virtutis deficiente modo vivendi, moralem necessitatem hujus divisionis afferrebat.

Jam verò ad evitandas lites non conveniebat, istam divisionem fieri sine consensu hominum, quibus debebant bona dividi, & ab iis ad posteros transmitti: nam, ut cuique facile patet, sine hoc consensu erat pronissimum, oriri jurgia, & dissensiones: adeoque debuit iste consensus adesse: hic autem consensus est reipà statutum à gentibus

communiter factum, & quidem ob rationes, ut vidimus, omnibus communes, ac moralem necessitatem afferentes: adeoque reipà est jus gentium, ut patet ex n. 3.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

257. **O**B. 1. ex C. Dilectissimis. 1. 2. q. 1. ubi Clemens I. dicit: *Communis enim usus omnium, que sunt in hoc mundo, omnibus esse hominibus debuit: sed per iniquitatem alius hoc suum esse dixit, & alius illud, & sic inter mortales facta divisio est:* ergo hæc divisio non est justa, consequenter nec jure gentium facta. Resp. neg. conf. Verba ista non significant, ipsam divisionem rerum esse iniquam, sed tantum iniquitatem dedisse occasionem divisioni justæ: sicut solet dici: *Mali mores faciunt bonas leges.* Nempe, cum, stante communitate bonorum, aliqui iniquè aliqua sibi appropriarent, & plures sic rixæ orirentur, facta tandem est divisio, ut illa tollerentur.

Ob. 2. Quæ habent communem dominium, non possunt dividi inter plures: sed omnia bona mundi habent communem dominium, scilicet DEUM: ergo. Confir. DEUS dedit cuique homini potestatem in omnia: ergo non potest ei tolli. ant. prob. variis locis Scripturæ: sic de omnihomine dictum est: *Præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestis, universæque terræ.* Gen. 1. v. 26. & omnibus dictum est: *Omnia vestra sunt.* 1. Cor. 2. v. 22. item *Omnia subjecisti sub pedibus ejus.* Psal. 8. v. 8. Resp. dist. ma. Quæ habent communem dominium, non possunt dividi, domino resistentem. conc. ma. eo permittente divisionem. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. DEUS autem non prohibuit, fieri distributionem rerum, maxime postquam gentes in eam consenserunt. Ad confir. dist. ant. DEUS dedit cuique potestatem in omnia, ante factam divisionem. om. ant. post illam. subdist. cum distributione accommodata, hoc est, cuique in suam partem. conc. ant. cuique in totum. neg. ant. & conf.

258. Ob. 3. Illud est juris naturæ, quod ratio naturalis dicit esse necessarium: sed ratio naturalis dicit, necessariam esse divisionem bonorum: ergo. Resp. neg. ma. vel dist. ma. si etiam ipsa ratio, vel dictamen naturale, illud instituat. conc. ma. si tantum exigit instituendum per aliud jus. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. sic etiam ratio naturalis dicit, peccata esse puniendâ: non tamen est juris naturæ, ut fur suspendatur, sed juris civilis; quia ratio naturalis tantum exigit, ut pœna à jure civili statuatur.

Si dicas, jus naturale non exigere hanc pœnam determinatè: etiam repono, jus naturale non exigere determinatè hanc divisionem, sed tantum aliquod medium evitandi rixas, & excitandi homines ad dilig-

Quomodo, aut quo jure facta sit primâ rerum divisio.

gentiam, in procurandis vitæ humanæ necessariis &c. Videtur certè per se clarum, ante conventionem hominum, ex solo rationis dictamine non fuisse hunc agrum potius Petri, quam Pauli. Unde, sicut jus naturale tantum exigit pœnam indeterminatè, ita etiam exigit divisionem rerum indeterminatè, & ipsum nec pœnam, nec divisionem statuit: sed tantum exigit, ut statuatur; quare, sicut pœna suspendii est juris civilis, à quo est statuta: ita divisio rerum ex eadem ratione, est juris gentium, à quo etiam est statuta. Sic etiam cultus DEI per sacrificium Missæ non est juris naturalis, et si jus naturale exigit, DEUM coli.

259. Ob. 4. f. Fera. 12. Instit. de rerum divisione. dicitur: *Quod enim ante nullius est, id naturali ratione occupari conceditur:* sed omnes res ante divisionem fuere nullius particularis: ergo naturali jure istis appropriantur. Resp. ibi sumi pro eodem jus naturale, & jus gentium; nam eodem s. dicuntur eadem jure gentium esse capientis: & præcedente s. 11. *Singularum.* expressè dicitur, jus naturale dici jus gentium; unde Jurista non videntur, inter hæc duo facere discrimen, quod Theologi faciunt.

Econtra S. Augustinus tract. 6. in Joan. sub finem videtur, jus gentium confundere cum imperatorio, quod aliis civile dicitur; nam ad jus Divinum, & ad humanum, seu imperatorium omnia reducit. Potest tamen fortè ad hoc responderi, S. Augustinum loqui de divisione, vel jure, non universalis, sed particulari horum, vel illorum bonorum; nam loquitur de quibusdam villis, quas possederant Donatista, & iis ereptæ erant: divisio autem particularis, quæ facta sit, utique sæpe provenit, & etiam in casu S. Augustini provenit, ex jure civili. Tandem, quando dicitur, furtum esse contra jus naturæ, adeoque rem ablatam debere fuisse propriam jure naturæ, negatur sequela illata; nam jus naturæ quidem dicitur, non esse rem auferendam domino: at non constituit dominium: sicut idem jus etiam dicitur, esse parendum domino, non tamen propterea unus homo est jure naturæ dominus alterius.

DISPUTATIO III.

De Modis acquirendi Dominium.

260. **D**icitur Modus acquirendi Dominium quilibet titulus, seu causa, ex se idonea, ad dominium conferendum. Dantur autem tales modi duplicis generis; sunt enim aliqui fundati in jure naturali, vel gentium (quod sæpe à Jurisconsultis pro eodem sumitur, ut notavimus num. præc.) & dicuntur *modi naturales:* suntque ex communi ista, *Occupatio, Nativitas, Alluvio, Specificatio, Confusio, Permixtio, Accessio, Adificatio, Plantatio, Fructuum perceptio, Traditio:* de quibus agitur titulo 1. l. 2. *Institutionum.* Alii modi sunt introducti

jure civili, & vocantur *modi civiles:* suntque *Præscriptio, seu Usucapio, Donatio, Hereditas, Legatum, Fideicommissum, Bonorum possessio, Acquisitio per arrogationem, & Contractus.*

QUÆSTIO I.

De Modis acquirendi Dominium Naturalibus.

ARTICULUS I.

Explicantur Modi Naturales.

261. **P**rimus modus naturalis, seu occupatio est apprehensio rei cum animo habendæcum ut suam: estque potissimum rerum, quæ nullius sunt, eiusque species sunt, *venatio, & inventio:* de quibus plura inferius. Dicitur tamen etiam occupatio eorum, quæ alicuius sunt: & hæc potest fieri, vel invito domino, quod spectat occupatio bellica, rapina, furtum: vel eo volente, quod spectat varii modi, quo quis volente altero dominium acquirit, sive per contractus, sive per alios titulos: sed de hoc plura inferius, specialibus articulis, quando de eius speciebus, scilicet venatione, & inventione.

Nativitas dat dominium eorum, quæ nascuntur ex nostris animalibus, vel ancillis: nec refert, an concepta sint ex animali nostro, an ex alieno; nam *partus sequitur ventrem.* Discrimen tamen est inter partum animalis irrationalis, & partum ancillæ; nam prior spectat ad usufructuarium; quia censetur usufructus: secundus spectat ad dominum directum; quia non numeratur inter usufructum, ut habetur l. Verus. 68. ff. de usufructu aderecendo: & g. in pecudum fructu. 37. Inst. de rerum divisione.

262. *Alluvio* vocatur *incrementum latens:* quando scilicet à fluvio alicui fundo nova gleba ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, quantum quoquo temporis momento adjiciatur, ut habetur s. Præterea. 20. Inst. de rerum divis. Hoc additamentum statim acquiritur domino fundi, ut habetur *ibidem.* Unde, si vi, & violentia fluminis, subito uno quasi impetu, pars fundi alterius avulla jungatur meo, non est alluvio, nec mihi acquiritur illa pars, donec post longius tempus fundo meo stabiliter adhæreat, & arbores allatæ in meo fundo radices fixerint; ex eo enim tempore mihi acquiritur, ut habetur statim s. *Sequenti* 21. Cum autem id, quod per alluvionem est adjectum, sit accessorium mei fundi principalis, hinc non est opus nova ejus apprehensione. Sed neque propterea potest augeri canon, aut alia onera ab emphyteuta præstanda; nam manet eadem emphyteusis, idem usus fructus, idem dominium.

263. *Insula* recens natæ, ad quem spectent, declaratur *ibidem* s. 22. ubi sic habetur: *Insula, que in mari nata est (quod raro accidit) occupantis sit; nullius enim esse*